

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Det unge Tyskland (1890)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 659. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes06-shoot-idm139753868287456/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

og Folk med et vedtægtsstemmende, forfatningsstemmende, og aldrig vil jeg tillade, at der mellem Vorherre i Himlen og dette Folk trænger sig et beskrevet Blad Papir, for med sine Paragrafer at regere os og erstatte den gamle hellige Troskab.

Tiden var omme. Man fordrede aarlige Rigsdage og fuldstændig Opfyldelse af gamle Løfter fra 1815 og 1829. Jacoby, Heinrich Simon, Gervinus o. fl. gennemkritiserede de kongelige Lovforslag og forkastede dem.

Og saa brød det løs. Først i Schweiz, i de radikale Kantoners bevæbnede OVERRUMPLEN af det jesuitisk sindede *Særforbund* i November 1847 allerede, saa med afgørende Magt i Paris, saa i alle Tysklands Hovedstæder og i mange udenfor Tyskland. Som Torden i en Bjergegn kastes tilbage fra Bjergvæg til Bjergvæg, saaledes fremkaldte Revolutionens Torden Ekko efter Ekko fra den ene europæiske Hovedstad til den anden i det gale og hellige Aar 1848.

XXXI

I Højlandet faldt det første Skud,
i Schweiz mod de frækkeste Klerke.
Da gik der tilgavns paa Ismasserne Brud,
den store Lavine kom i Flud.
I Vaaben tre Lande stærke!
Alt hviler nu Schweiz efter Sejren frit.
Urbjergene, al den gamle Granit
skælver af Lyst indtil Kærnen.

I Velskand Dansen en Vej sig brød.
Scylla, Charybdis i Fraade!
Vesuv og Etna sig Bane brød,
Udbrud paa Udbrud, Stød efter Stød!
«Højest betænkeligt, Eders Naade!»
Saa Resterne lød fra Berlin til Wien
og Ekkoet runged fra Wien til Berlin.
Selv Nikolaj gruer og tier.

Saa er da paany til Værn og Vagt
Stenbroen oprevet i Staden,
og med nøgent Staal i sin Haand har med Magt
Friheden fra Slottenes lumpne Pragt
smidt to Konger paa Gaden . . . .

Saaledes sang Freiligrath i Februar 1848 faa Dage efter Revolutionen i Paris. Der gik en lang, smertelig og dog lindrende

Trækning igennem de tyske Lande. Det var som om Europa havde faaet Luft, som aabnedes en Rude. Det var som om den eneste Magt, der gør Mirakler, Eksemplet, tvang de tyske Folk til Efterligning, til Handling. Og samtidigt virkede Angsten for, at Enevælden nu skulde vove sit sidste Skaktræk, erklære Tyskland for truet ved Revolutionen i Frankrig og føre Prøjsens og Østerrigs Folk mod den franske Republiik.

I Østerrig var den aandelige Underkuelse paa sin Højde. I 1846 havde den Metternichske Regering endog ladet Kejser Joseph II's *Hjerteudgydelser*, samlede af en landsforvist Fædrelandsven, opføre blandt de forbudne Skrifter. Og nu bragte Urolighederne i Østerrigs italienske Provinser, som truede den østerrigske Statskredit og den hele østerrigske Industri med umaadelige Tab, Forbitrelsen over Metternichs Styre til et Højdepunkt. Det afgørende Nederlag, han i Schweiz havde lidt ved Sprængningen af det jesuitiske Særforbund, som han af al Magt havde støttet mod de Radikale, havde bibragt Troen paa hans Uovervindelighed det sidste Stød. I Prøjsen havde netop embedshovmodig Misregering i en enkelt Provins afstedkommet frygtelige Følger. Maanedere igennem havde Hungertyfus raset i Schlesiens elendigt stillede Arbejderbefolkning, uden at man fra oven var skredet ind. Længs Landevejene laa Døde og Døende i Hundredevis og raadnede. I Hytterne laa i Januarkulden ensomme Mennesker og døde Hungersdøden, eller nøgne Børn, der langsomt forsmægtede over Forældrenes Lig; thi blev Nogen angreben af Sygen, var der ikke Tale om Hjælp, da det af de ganske uvidende Kommuneforstandere var blevet forbudt at træde ind i noget smittebefængt Hus for at Smitten ikke skulde udbrede sig videre. Imedens lod Regeringens Tilsynsmænd sig kun se for med Haardhed at inddrive Skatterne, og da Overpræsidenten angrebes for, at fra August 1847 til Slutningen af Januar 1848 Intet var sket til Lindring af Nøden, svarte han, at Ingen formelt havde an søgt derom.

Under saadanne Forhold havde Borgerstandens politiske Førere let ved at rive deres Standsfæller med sig, og i Haab om forbedrede Vilkaar og i Had til den herskende Politivilkaarlighed fulgte Arbejderstanden overalt i Borgerstandens Spor.

Den nulevende Slægt forstaar ikke mere 1848's Stemning. Den Stemning, som dengang i Danmark greb alle Sind, er ikke engang typisk. Vel var den en Stadstilstand af national Selv-